

УДК 636.5: 636.082.47(091)

Приймак В.В. - докторант

ДНСГБ НААН, м.Київ, Україна

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ РОСІЙСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПТАХІВНИЦТВА (друга половина ХІХ століття)

***Анотація:** Вивчено історичний досвід утворення першого Російського Товариства Птахівництва, та проведено аналіз його діяльності. Одержані результати наукових досліджень узагальнюють і збагачують інформацію про створення і діяльність Російського Товариства Птахівництва.*

***Ключові слова:** птахівництво, птиця, товариство, виставка, Росія.*

*«Не зная прошлого, невозможно
понять подлинный смысл
настоящего и цели будущего.»*

М. Горький

Постановка проблеми. Сучасне птахівництво України свідчить, що стан розвитку певної галузі має глибокі історичні корні. Перед науковцями поставлена задача всесторонньо зрозуміти та пояснити діяльність розвитку галузі птахівництва минулих століть.

Птахівництво кінця ХІХ століття вважалося однією з відсталих галузей сільського господарства. Розведенням птиці займалися головним чином дрібні селянські господарства, на аматорських фермах поміщицьких господарств. Основними споживачами російських яєць і м'яса птиці були Німеччина і Великобританія.

На той час земство цим мало цікавилася і не сприяло його поліпшенню. Влаштовані виставки-ярмарки, зовсім не приваблювало селян і було не зрозумілим, на той час, чому дана галузь знаходилося в такому занедбаному стані, ніж бджільництво, про розвиток якого в ХІХ столітті дуже сильно дбали [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв’язання проблеми. Проаналізувавши бібліографічний огляд досліджуваної теми можна стверджувати, що відносно історичного аспекту, досить не достатньо розкрито дану проблематику. Так в наукових працях як вітчизняних, так и зарубіжних вчених висвітлені історичні аспекти щодо розвитку птахівництва [2, 3, 4, 5].

Мета досліджень. Вивчити історичний досвід утворення першого Російського Товариства Птахівництва і його діяльності, та провести аналіз, виявити історичні уроки, які будуть актуальними для теперішнього часу.

Матеріали і методика досліджень. Матеріалом досліджень являлась діяльність Російського Товариства Птахівництва, та виставки птахівництва, проведені під керівництвом даного товариства. Методами досліджень слугували загальнонаукові (аналітичний, структурно-функціональний) та спеціально-історичні.

Результати досліджень та їх обговорення. До 1880 року птахівництво перебувало в зародковому стані, в господарствах були виключно прості безпородні, малопродуктивні домашні птахи. При такому положенні діяльність аматорів-птахівників не могла мати помітного впливу на діяльність птахівництва країни в цілому. Птахівничих виставок, які могли б узагальнити інтереси різних партій птахівників і зацікавити практичних господарів на той час майже не було.

Всі птахівники були дуже зобов'язані Великому князеві Миколі Миколайовичу “Старшому”, любителю і покровителю птахівництва, який влаштував у 1855 році виставку птахівництва в Москві при землеробській Школі на Смоленському бульварі.

Великий князь Микола Миколайович “Старший” (1831-1891рр.) - російський

військовий і державний діяч, третій син Імператора Миколи I, генерал-фельдмаршел (16 квітня 1878 р.).

Потім в 1863 році при сільськогосподарській виставці в Москві було відкрито відділ птахівництва, але на жаль всі ці виставки мали невелику кількість експонатів. З цього часу до 1878 року на всіх існуючих виставках не було навіть відділу птахівництва. У 1879 році була влаштована спеціальна птахівнича виставка в Московському зоологічному саду, на якій було набагато більше експонатів ніж на попередніх виставках. З 1880 року стан галузі різко змінюється завдяки зусиллям московських любителів спорту півнів, в Москві заснувалось товариство любителів птахів, яке щорічно влаштовувало чергові і не чергові виставки, як в Москві так і в інших містах Російської імперії.

У 1886 році було засновано Петербурзьке Товариство Птахівництва, потім воно називалося Імператорським Російським Товариством Птахівництва, професором Санкт - Петербурзького Університету М.Н. Богдановим за особистою вказівкою імператора Олександра III [6].

Богданов Модест Миколайович - професор по кафедрі зоології, народився в 1841 р. в селі Російська Бекшанка, Сизранського повіту Симбірської губернії, помер 16 березня 1888 р. в С.-Петербурзі.

М.Н. Богданов

Незважаючи на короткочасність свого існування, Російське Товариство птахівництва встигло проявити свою діяльність особливо під час президентства Ф.П. Ландцера, однак після смерті його в 1889 році діяльність товариства затихла, так що у деяких її з членів зародилася думка про ліквідацію його. Але було багато однодумців, що висловлювалися на зборах на користь існування даного суспільства.

Товариство підпорядковувалося Міністерству державного майна по Департаменту Землеробства і Сільській Промисловості, куди щорічно представляли звіт про свою діяльність, мало печатку із девізом: «Omne vivum ex ovo» все живе з яйця із написом «Русское общество птицеводства».

Нагородна медаль Російського товариства птахівництва «За поліпшення і розповсюдження птахівництва» 1885 р.

Російське Товариство птахівництва було засновано з метою сприяння і поліпшення галузі птахівництва в Російській імперії. Для досягнення цих цілей суспільство влаштовувало збори, де обговорювалися питання, що стосуються діяльності товариства, влаштовувалися виставки та конкурси птахів, споряджались експедиції фахівців для вивчення стану галузі і торгівлі продуктами птахівництва в різні місцевості Росії та зарубіжжя. Не можна не згадати про те, що також влаштовувалися зразкові розплідники, ферми, вольєри для утримання та розмноження птахів. Були створені музеї та бібліотеки з інформацією, де можна було ознайомитися з книгами, брошурами та журналами, присвяченими спеціально птиці.

Доречі Російське Товариство Птахівництва в Петербурзі видавало своє друковане видання «Вестник птицеводства».

Для розвитку своєї діяльності товариство затверджувало в різних містах свої відділи, які в діях своїх керувалися, як статутом товариства так і

особливими для них положеннями, затвердженими Міністерством державного майна [7].

В слід за ним відкрилися Ризьке і Казанське Товариства, а також Російське Товариство голубиноного спорту в Києві та Новоросійське Товариство голубиноного спорту в Одесі. Російське Товариство Любителів Птахівництва в Санкт-Петербурзі засновано в 1895 р. з метою збереження елітного генофонду породної сільськогосподарської птиці. У 1897 році виникло Російське Сільськогосподарське Товариство, яке видає свій журнал «Птицеводное хозяйство».

Незалежно від чергових виставок, що влаштовувалися птахівничими товариствами, відділи птахівництва отримали право на всіх сільськогосподарських виставках. Число птахівників і птахівничих господарств на період 1879 - 1899 років сильно збільшилося [8].

Висновки та перспективи досліджень. Одержані результати наукових досліджень узагальнюють і збагачують інформацію про створення і діяльність Російського Товариства Птахівництва. При цьому було вивчено його історичний досвід, виявлені уроки, які будуть актуальними для теперішнього часу.

Список використаних джерел

1. Неручев М. Наши птицеводственные интересы // Вестник птицеводства / Орган бюро птицеводства орнитологического отделения русского общества акклиматизации животных и растений. С.-Петербург.-1890. - №№4 и 5. - С.154-155.
2. Силаева О.Л. История одомашнивания птиц. // Биология. Изд. «Первое сентября». - №2(722). - 8-15.1.2004. - Москва. - С. 3-4.
3. Птахівництво [Текст]: Бібліографічний покажчик / ВНАУ; упоряд.: О.А. Шевчук, Н.Г. Дудкевич ; ред. : Г.М. Калінкіна, Л.В. Кулакевич ; О.П. Дончевська ; відп. за вип. Н. С. Головка. – Вінниця, 2010. – 126 с. : іл.

4. Бондаренко О.М. 3 історії розвитку птахівництва на Полтавщині (кінець XIX – початок XX століття) // Вісник Полтавської державної аграрної академії. - 2010. - №2. - С.87-92.
5. Примак О.І. Історія становлення та розвитку наукових основ автоматизації технологічних процесів у птахівництві [Текст] : автореф. дис. ... канд. іст. наук. 07.00.07 / О.І. Примак О.І.; УАН Держ. наук. с.-г. бібліотека. - К., 2007. - 22 с.
6. Орлов М. Декларация Императорского Русского общества Птицеводства // Наша птицеводная жизнь. - 1914. - №11. - С. 268-270.
7. Устав Русского Общества Птицеводства//Вестник птицеводства/орган бюро птицеводства орнитологического отделения русского общества акклиматизации животных и растений. С.-Петербург. - 1890. - № №6 и 7. - С. 274-280.
8. Первая Международная Выставка Птицеводства 1899 года... // Докладъ председателя комитета по устройству Международной Выставки Птицеводства въ С.-Петербурге Почетного Члена Императорскаго Русскаго Общества Птицеводства Л.И. Глуховскаго/ составленный при сотрудничестве Члена Выставочнаго Комитета И.И. Абозина С.-Петербургъ. - 1899. С. 2-5.

***Аннотация:** Изучен исторический опыт создания первого Российского Общества птицеводства, и проведен анализ его деятельности. Полученные результаты научных исследований обобщают и обогащают информацию о создании и деятельности Русского Общества птицеводства.*

***Ключевые слова:** птицеводство, птица, общество, выставка, Россия.*

***Summary:** The historical experience of creation of the first Russian Society of poultry, and analyze its activity. The obtained research results generalize and enrich the information on the establishment and operation of the Russian Society of Poultry.*

***Keywords:** poultry, poultry, society, exhibition, Russia.*